

BRATERSKI (105) ai

a oraz e jasne.

sg m N braterski (4). ◇ D braterski(e)mu (1). ◇ A braterski (1). ◇ I braterski(e)m (2) [w tym 1 r. w funkcji przysłówka]. ◇ f N braterską (10). ◇ G braterski(e)j (24), braterski (1) ZapKościer. ◇ D braterski(e)j (6). ◇ A braterską (14). ◇ I braterską (10). ◇ L braterski(e)j (17). ◇ n N braterski(e) (3). ◇ G braterski(e)go (1). ◇ A braterski(e) (3). ◇ pl N subst braterskié (4); -é (1), -(e) (3). ◇ G braterskich (2). ◇ A subst braterskié (2); -é (1), -(e) (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII – XIX w.

Przymiotnik od „brat”; dotyczy brata rodzonego, współwyznawcy, bliźniego; *fraternus Calep*, Cn (105) : y kazal fobyte powzdacz cząłzcz Bratherfką okrom wyadomośczi a dozwołyenya Iego. *LibMal* 1543/72v; íám się za nim [...] modłac/ i inźnych ktorzy go [chorego *Spięrl*] nawiedzali o modlitwe braterfką profzác *MurzHist* E3v; *BielKom* D3; Vmiłowałeś więcey złość niż bráterfką miłość *LubPs* N5; *BibRadz Matth* 18 arg; ífedł do iątrwie áby wkrzešíł nalienie bráterfkie *BielKron* 19v; wźákże go zálie bráterfkim vpominánim kłobie przywiedli *BielKron* 350, 128, 158v, 178v, 181v, 298v (11); *CzechRozm* 248; *ModrzBaz* 69; on [Józef] przedány do Egiptu/ zazdrość bráterfką wytrwał *SkarŻyw* 245; Kaimowey zazdrości y nienawiści bráterfkiey y zdrády y rospáczy fię ftrzelzmy. *SkarŻyw* 263, 75, 198, 200, 368; *StryjKron* 130; *KlonŻal* C; *Calep* 434a; *WujNT* Zzzzz2; długi bráterfkie z ípólnych dóbr máią bydz płáconé. *SarnStat* 592, 1020; *SkarKaz* 352a; *SkarKazSej* 673b; *KlonWor* 29; *SzarzRytJSzarz* nlb 2.

Wyrażenia: »jedność braterska; braterska jedność« (3 : 2): *LubPs* cc3v marg; day [Boże]/ ízeby známienite wielkie Xięłtwo Litewkie/ s fławną od wieków Koroną Polską/ iedność bráterfką co narychley wzięło. *KwiatOpis* [C2]; *ArtKanc* B6; *StryjKron* 350; *SkarKazSej* 672a.

»ludzkość braterska«: Wthore mieyfce ma Społeczność miedzy znáki á ćwiczeniem kościelnym. [...] vżywa thego fłowa Páweł í. miáłto miłości á ludzkości bráterfkiey. *RejPosWstaw* [143⁴].

»braterska miłość; miłość braterska« [ἡφιλαδελφία, *charitas fraternitatis PolAnt*] (21 : 20): Lech dla miłóci braterfkiey przyzwolił na iego [młodszeo brata] żądanie. *MiechGlab* 43; íáko yeft rzecz wdzyęcna życ w kościele Bożym/ złączywłzy fię miłócią bráterfką ípołecznye. *LubPs* dd3, A5v, cc3, dd2v; *KrowObr* 62, 119v, 187; *RejWiz* 18v, 70; Ktorzy fię kwápią do chwały niebiefkiey/ máią fię obierác w czyfłóści íerdeczney y miłóci bráterfkiey *Leop* 1.*Joan* 3 arg; Niechay miłość bráterfka [*charitas fraternitatis*] trwa. *BibRadz Hebr* 13/1 [*idem WujNT*]; *OrzRozm* E; *GórnDworz* H7v; ábychmy [...] ípołecznie według bráterfkiey miłóci ieden drugiemu pośługowáli. *RejPos* 315, 288v; *RejPosWstaw* [21²]v; *SkarJedn* 153, 314; pięknie go brát y z wielką czćią przyiął/ y w pokoiu fię y miłóci bráterfkiey z fobą rozftáli. *SkarŻyw* 348, 108; Synowie Iaróflawowi [...] zábaczywłzy iego [ojca swego] [...] o ípólney zgodzie y miłóci Bráterfkiey nápomínania: woyny wnétrzne [...] wzniecác poczęli. *StryjKron* 180; *ActReg* 31; *ArtKanc* T 12; *GrabowSet* A2v; *LatHar* +++2v; Bądźcie bráterfką nápełnieni miłócią [bibl. 1.*Petr* 3/8] *KołakSzczęśl* B4v; A o bráterfkiey miłóci nie potrzebá ábyfmy wam pífáli: ábowiem wy íámi od Bogá íešteście náuczeni ábyście iedni drugie miłowáli. *WujNT* 1.*Thess* 4/9, 1.*Rom* 12/10, *Hebr* 13/1, 1.*Petr* 1/22, 2.*Petr* 1/7 [2 r.]; té włzyftkié Státutá áby żadnéy mocy nie miály/ íáko práwu/ ípráwiedliwości/ y teź ípólnéy bráterfkiey miłóci/ y Vniiey/

á ziednoczeniu ípólnému przeciwné *SarnStat* 1023, 1020; *SkarKaz* 209a, 316b; Do tego trzeba nam ízczerey zgody y bráterfkiey práwey miłości w oyczyźnie *VotSzl* B2; Y ták feymy ná vkrzepczenie zgody y miłości ípolney bráterfkiey vczynione: ná zápalenie rofterkow fłużą. *SkarKazSej* 673a, 661a, 672a.

»mord braterski« = *bratobójstwo*: Teraz zásię Kroátia/ Dálmátia/ Węgierfką ziemię/ kto Turkóm przyładził/ iedno Cefárzá Kárlá Wielkiego/ z Fráncufkim Królem Fráncifzkim mórd bráterfki? *OrzJan* 28.

»morderz braterski«: *Fatricida* – Morderz bratersky. *Calep* 434a.

»przyjaźń braterska«: pośłał przed sobą do niego pośly: łálki y przyiáznny bráterfkiey prośząc. *SkarŻyw* 347.

»szczeróść braterska«: w miłości y ízczyróści bráterfkiey rádźić o niey mogliście. *SkarKazSej* 661a.

»ugoda braterska«: [*bracia rodzeni*] Kałper Iakub i Bartośz z Nakliey, záдали íą od nas pisania í strony Vgody miedzy sobą Braterfki *ZapKóscier* 3v.

»zgoda braterska; braterska zgoda« (3 : 1): *GrochKal* 14; Ale Bráterfka zgodá v nas w ten čás fńniáła/ Y w Senatorfkich fercach moc Boża władáła. *StryjWjaz* A3v; *SkarKazSej* 671a, 672b.

Szeregi: »dobry a braterski«: rozumiał że mu to dobrem a braterfkiem vmyfłem powiedźiano *MurzHist* R2v.

»krześcijański a braterski; braterski i chrystyjański« (2 : 1): ábyś s krześciáńfkiey á bráterfkiey miłości tho odemnie [...] przyiáł *LubPs* A5v; *RejPos* 112v; to lácno káždy pobożny obaczyć może/ iefli ty ípráwy y pośtępki máią co w sobie bráterfkiego y Chriftyáńfkiego. *CzechEp* 96.

»braterski a powinowaty«: miłość bráterfká á powinowátá miedzy nas [...] wízczyć [Bóg] raczył. *SkarJedn* A3.

»sąsiedzki i braterski« (2): ípolne máią być vczynności fásiedzkie y bráterfkie *SkarKaz* 636b, 635.

»wierny a braterski«: tám kędy iefth wierna á bráterfka miłość *BibRadz* I 328d *marg.*

W funkcji przysłówka: »braterskiem« = *po bratersku* (1): takowáz chęcią offiaruią się braterskiem prośząc abyscie to wm onich rozumiec raczeli *ActReg* 32.

W formule grzecznościowej (3): STANISŁAW GOSLAWSKI Służby íwé bráterfkié/ w M. łálkę pilnie záleca. *GosłCast* 3, 8; *SzarzRytJSzarz* nlb 2v.

a. *Dotyczy brata zakonnego* (4) : Roboty ręczne wíązanie ksiąg y opravowánie ízát bráterfkich Piotr ś. czynił. *SkarŻyw* 471 *marg.*, 471.

Wyrażenie: »posługa braterska; braterska posługa« (1 : 1): w kuchenney y podley domowey bráterfkiey pośludze/ gárki y miłki pomywáiąc/ kochał íię y przełożonym [*w klasztorze św. Dominika*] iufz będąc. *SkarŻyw* 411, 354.

Cf **BRACKI, BRATNI, NIEBRATERSKI**